

SUN'IY INTELLEKTNING YOSHLAR RIVOJIGA IJOBIY VA SALBIY TA'SIRLARI

Muallif: Ismoiljonova Mavluda Ismoiljon qizi

Ta'lim muassasasi: _____

E-mail: _____

Annotatsiya: Mazkur maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining yoshlar rivojiga ko'rsatayotgan ijobiy va salbiy ta'sirlari tahlil qilingan. Sun'iy intellektning ta'lim sifatini oshirish, kasbiy ko'nikmalarni rivojlantirish, innovatsion fikrlash va ijodkorlikni shakllantirishdagi ahamiyati yoritilgan. Shu bilan birga, ushbu texnologiyalarning mustaqil fikrlashga, axborot xavfsizligiga va ijtimoiy munosabatlarga ta'siri ham ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari sun'iy intellektdan oqilona va mas'uliyatli foydalanish yoshlarning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qilishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, yoshlar, ta'lim, innovatsiya, raqamli texnologiyalar, axborot xavfsizligi, ijodkorlik, raqamli savodxonlik.

Abstract: This article analyzes the positive and negative impacts of artificial intelligence on youth development. The role of artificial intelligence in improving educational quality, developing professional skills, fostering innovation, and enhancing creativity is discussed. At the same time, its effects on independent thinking, information security, and social relations are also examined. The study concludes that the responsible and rational use of artificial intelligence contributes significantly to the comprehensive development of young people.

Keywords: artificial intelligence, youth, education, innovation, digital technologies, information security, creativity, digital literacy.

Kirish: Bugungi kunda sun'iy intellekt texnologiyalari dunyoning deyarli barcha mamlakatlarida jadal rivojlanmoqda. Xususan davlatimiz rahbarining 2024-

yil 14-oktabrdagi tegishli qarori bilan tasdiqlangan «Sun'iy intellekt texnologiyalarini 2030-yilga qadar rivojlantirish strategiyasi» mamlakatda raqamli texnologiyalar taraqqiyotini yangi bosqichga olib chiquvchi muhim hujjat bo'ldi. Raqamli transformatsiya jarayonlari natijasida sun'iy intellekt ta'lim, tibbiyot, iqtisodiyot, sanoat, transport va boshqa ko'plab sohalarga kirib bormoqda. Ayniqsa, yoshlar ushbu texnologiyalarning eng faol foydalanuvchilari hisoblanadi. Yoshlarning bilim olishi, kasbiy rivojlanishi va zamonaviy mehnat bozoriga moslashuvida sun'iy intellekt muhim vosita sifatida namoyon bo'lmoqda. Biroq texnologiyaning tez sur'atlarda rivojlanishi bilan birga uning ayrim salbiy oqibatlari ham yuzaga kelmoqda. Shu sababli sun'iy intellektning yoshlar rivojiga ta'sirini ilmiy jihatdan o'rganish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Sun'iy intellektning ta'limdagi ahamiyati:

Ta'lim tizimida sun'iy intellektidan foydalanish o'quv jarayonining samaradorligini oshirmoqda. Aqlli ta'lim platformalari o'quvchilarning bilim darajasini tahlil qilib, individual yondashuv asosida tavsiyalar ishlab chiqadi. Bu esa har bir o'quvchining o'zlashtirish darajasiga mos ta'lim olish imkonini yaratadi. Shuningdek, virtual yordamchilar va sun'iy intellektga asoslangan dasturlar murakkab mavzularni tushuntirish, testlarni tekshirish va o'quv materiallarini tayyorlashda muhim yordamchi vosita hisoblanadi. Natijada o'qituvchilar vaqtini tejash va ta'lim sifatini oshirish imkoniyati yuzaga keladi. Masofaviy ta'lim tizimlarining rivojlanishi ham sun'iy intellekt bilan chambarchas bog'liq. Ushbu texnologiyalar geografik jihatdan uzoq hududlarda yashovchi yoshlar uchun ham sifatli ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

Yoshlar rivojiga ijobiy ta'sirlari:

Sun'iy intellekt yoshlarning bilim olish imkoniyatlarini kengaytiradi va ularda zamonaviy ko'nikmalarni shakllantiradi. Dasturlash, ma'lumotlar tahlili, robototexnika va kiberxavfsizlik kabi yo'nalishlarga qiziqishning ortishi

yoshlarning kasbiy salohiyatini oshirmoqda. Bundan tashqari, sun'iy intellekt ijodiy faoliyatni qo'llab-quvvatlaydi. Matn yozish, grafik dizayn yaratish, video montaj qilish va ilmiy tadqiqotlar olib borishda ushbu texnologiyalar samarali yordam beradi. Bu esa yoshlarning innovatsion g'oyalar yaratish qobiliyatini rivojlantiradi. Yana bir muhim jihat shundaki, sun'iy intellekt katta hajmdagi ma'lumotlarni qisqa vaqt ichida tahlil qilish imkonini beradi. Natijada yoshlar o'z vaqtlaridan unumli foydalanib, murakkab masalalarni tezroq hal qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Sun'iy intellektning salbiy ta'sirlari:

Sun'iy intellektidan haddan tashqari foydalanish ayrim salbiy oqibatlarni ham keltirib chiqarishi mumkin. Eng avvalo, yoshlarning tayyor ma'lumotlarga ortiqcha tayanishi mustaqil fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalarining sustlashishiga sabab bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, sun'iy intellekt tizimlari ba'zan noto'g'ri yoki eskirgan ma'lumotlarni taqdim etishi ehtimoli mavjud. Agar foydalanuvchi ma'lumotlarning ishonchliligini tekshirmasa, xato qarorlar qabul qilishi mumkin. Shuningdek, raqamli texnologiyalarga haddan tashqari bog'lanish yoshlarning ijtimoiy faolligi va muloqot madaniyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Virtual muloqotning ko'payishi real hayotdagi kommunikativ ko'nikmalarning rivojlanishiga to'sqinlik qilishi ehtimoldan xoli emas. Axborot xavfsizligi ham muhim muammolardan biri hisoblanadi. Shaxsiy ma'lumotlarning himoyalansizligi yoki kiberxavfsizlik qoidalariga rioya qilinmasligi turli xavflarni yuzaga keltirishi mumkin.

Muammolarni bartaraf etish yo'llari:

Sun'iy intellektidan samarali foydalanish uchun yoshlarda raqamli savodxonlik va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish zarur. Ta'lim muassasalari axborotlarni tahlil qilish, manbalarni tekshirish va raqamli xavfsizlik qoidalariga rioya qilish bo'yicha amaliy mashg'ulotlarni kengaytirishi lozim. Shuningdek, sun'iy intellekt inson tafakkurining o'rnini bosuvchi emas, balki uni qo'llab-

quvvatlovchi vosita sifatida qaralishi kerak. Yoshlar texnologiyalardan foydalanish bilan bir qatorda mustaqil o'qish, tadqiqot olib borish va amaliy tajriba orttirishga ham e'tibor qaratishlari zarur. Sun'iy intellekt ham inson tafakkuri maxsuli ekanligini unutmasligimiz lozim.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt yoshlar rivojiga sezilarli ta'sir ko'rsatadigan zamonaviy texnologiya hisoblanadi. Uning ta'lim sifatini oshirish, ijodkorlikni rivojlantirish va kasbiy ko'nikmalarni shakllantirishdagi imkoniyatlari katta ahamiyatga ega. Shu bilan birga, mustaqil fikrlashning susayishi, noto'g'ri ma'lumotlar tarqalishi va axborot xavfsizligi bilan bog'liq xavflar ham mavjud. Mazkur muammolarni bartaraf etish orqali sun'iy intellekt imkoniyatlaridan samarali foydalanish yoshlarning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

UNESCO. Artificial Intelligence and Education: Guidance for Policymakers. Paris, 2021.

World Economic Forum. Future of Jobs Report, 2025.

O'zbekiston Respublikasining raqamli texnologiyalarni rivojlantirishga oid normativ-huquqiy hujjatlari.

Sun'iy intellekt va ta'lim texnologiyalari bo'yicha zamonaviy ilmiy maqolalar va tadqiqotlar.

Agar ism-familiyangiz, OTM nomi va fakultetingizni yozsangiz, maqolani tayyor konferensiya formatida (5–6 sahifalik, rasmiy talablar asosida) to'liq rasmiylashtirib beraman.